Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	J. Klopstra	**Datum**	12 mei 2022
Doorkiesnummer	14030	**Kenmerk**	10008686
E-mail	jan.klopstra@utrecht.nl	**Onderwerp**	Voortgang Nota Beheer Openbare Ruimte en MJIP 2023-2027
Bijlage(n)	MJIP 2023-2027	**Beleidsveld**	Openbare Ruimte

Geachte leden van de raad,

Op 18 februari 2021 heeft uw raad ingestemd met de Nota Beheer Openbare Ruimte *'De basis in beeld en ontwikkelend beheer als toekomstperspectief'*. In de Raadsbrief Toezeggingen commissiebehandeling Nota Beheer Openbare Ruimte is toegezegd dat u de eerste voortgangsrapportage van de Nota Beheer Openbare Ruimte ontvangt gelijktijdig met het Meerjaren Investeringsprogramma (MJIP) 2023-2027. De voortgang van de Nota Beheer Openbare Ruimte beschrijven we in deze brief en in de bijlage sturen wij u het MJIP 2023-2027. Dit betreft een actualisatie van het MJIP 2022-2026, die wij op 30 november 2021 aan u toezonden.

1. Inleiding

Met de Nota Beheer Openbare Ruimte is begin 2021 de beheeropgave inclusief achterstallig onderhoud in beeld gebracht en de nieuwe beheerfilosofie van de gemeente Utrecht vastgesteld. Het wenkend perspectief is ontwikkelend beheer, met als ambitie om vanuit het beheer een belangrijke bijdrage te leveren aan de gemeente-brede maatschappelijke opgaven. Tegelijkertijd zien we dat de komende jaren de vervangingsopgave toeneemt én is de ambitie uitgesproken om het achterstallig onderhoud in 10 jaar weg te werken, zodat we in de gehele stad weer voldoen aan de door de raad vastgestelde kwaliteit van de openbare ruimte.

Om de ambities te kunnen realiseren is wel een transitie nodig. Het op sterkte brengen van de organisatie, het ontwikkelen en implementeren van nieuwe werkwijzen en (beleids)instrumentarium en het verbeteren van de samenwerking met in- en externe partners zijn noodzakelijk om ontwikkelend te kunnen beheren. We verwachten dat de implementatie van de ambities uit de Nota Beheer Openbare Ruimte, inclusief de bijbehorende organisatieontwikkeling en de ontwikkeling van het benodigde ambtelijke en bestuurlijke instrumentarium, nog circa vier jaar in beslag zal nemen.

In deze brief schetsen we welke resultaten we in het eerste uitvoeringsjaar van de Nota Beheer Openbare Ruimte hebben geboekt en welke stappen we vervolgens willen zetten. We gaan eerst in op de transitie van de beheerorganisatie, die randvoorwaardelijk is voor het realiseren van de ambities. Vervolgens lichten we toe welk effecten van het ontwikkelend beheer inmiddels zichtbaar zijn buiten op straat.

2. Transitie van de beheerorganisatie

Ambitie Nota Beheer Openbare Ruimte
De ambities uit de Nota Beheer Openbare Ruimte vragen om een transitie van de beheerorganisatie. Die geven we vorm langs drie lijnen:

1. *We investeren in de personele capaciteit en kwaliteit van de beheerorganisatie*
   De beheerorganisatie heeft zich lange tijd vooral gericht op een zo efficiënt mogelijke instandhouding van het bestaande openbaar gebied. De groei van de onderhouds- en vervangingsopgave én de ambitie om met het beheer van de openbare ruimte een bijdrage leveren aan de opgaven van Utrecht, vraagt om een groei van zowel de uitvoerende als strategische capaciteit binnen Stadsbedrijven. Zoals geschetst in de Nota Beheer Openbare Ruimte is er sprake van ‘achterstallig onderhoud’ in de ambtelijke organisatie die zich bezighoudt met het beheer van de openbare ruimte. We investeren in de beheerorganisatie om deze achterstand weg te werken, vanwege de groeiende beheeropgave én om invulling te geven aan de integrale manier van werken die voorwaardelijk is voor ontwikkelend beheer.

2. *We brengen het instrumentarium van de beheerorganisatie op orde*
   De organisatie moet beschikken over instrumentarium om ontwikkelend te kunnen beheren en integraal te kunnen werken. Het gaat om het uitwerken van nieuwe werkwijzen, het inrichten van beheersystemen, het inrichten van een nieuw projectmonitoringsysteem en het opstellen van uitvoeringsplannen om vanuit het beheer een bijdrage te kunnen leveren aan integrale opgaven. Ten behoeve van het integrale werken, gaan we groot onderhoud en vervangingsinvesteringen integraal programmeren. Dat vraagt om een meerjarige programmering van groot onderhoud en vervangingsinvesteringen, zodat er vanuit andere initiatieven en opgaven (van binnen en buiten de gemeentelijke organisatie) tijdig op aangehaakt kan worden. Deze integrale programmering van groot onderhoud en de vervangingsopgaaf van objecten zal in eerste instantie gaan over de komende vijf jaar.

3. *We geven vorm aan een integrale werkwijze*
   We willen vanuit het beheer van de openbare ruimte een bijdrage leveren aan de opgaven van Utrecht. Het uitvoeringsinstrument MJIP brengt koppelkansen tussen de beheeractiviteiten en gemeentebrede opgaven en opgaven van partners in beeld. Het daadwerkelijk verzilveren van de koppelkansen vindt plaats binnen de projecten. Dit vraagt om voldoende strategische capaciteit, om regie te kunnen voeren op de integrale en gebiedsgerichte aanpak van groot onderhoud en vervangingsinvesteringen in samenhang met de bredere stedelijke opgaven. Een randvoorwaarde hierbij is het vormgeven van de samenwerking tussen de beheerorganisatie en de ontwikkelorganisatie.

2.1 Investeren in beheerorganisatie

Resultaten 2021
In 2021 zijn een aantal belangrijke stappen gezet om de capaciteit en kwaliteit van de beheerorganisatie te versterken:

- Er is een formatieplan vastgesteld voor de afdeling Beheer Openbare Ruimte, waarmee inzichtelijk is gemaakt welke rollen en functies ingevuld moeten worden om de taken als professionele beheerorganisatie uit te kunnen voeren. Het landelijk erkende iAMPro model voor assetmanagement is hierbij als leidraad gebruikt. Assetmanagement is een werkwijze voor het optimaal beheren van de objecten in de openbare ruimte, waar veel beheerorganisaties in Nederland gebruik van maken, zoals bijvoorbeeld de gemeente

Rotterdam en Rijkswaterstaat. Het iAMPro model geeft een solide basis voor een toekomstbestendige beheerorganisatie.

- We zijn gestart met de invulling van het formatieplan. Bij de afdeling Beheer Openbare Ruimte is veel nieuw personeel aangenomen en is de inhuurcapaciteit deels omgezet naar vaste capaciteit. Zo zijn managementfuncties omgezet van inhuur naar vaste dienstverbanden. Ook is een groep medewerkers aangenomen met competenties gericht op strategisch beheerbeleid, integrale programmering, data-analyse en regievoering. De voorgenomen groei van 18 fte in het eerste jaar, zoals benoemd in de Nota Beheer Openbare Ruimte, is gerealiseerd. De personele capaciteit van de beheerorganisatie is hiermee toegenomen tot circa 140 fte, inclusief het personeel wat zich richt op het beheer van water en riolering en gefinancierd wordt via het Programma Water en Riolering.
- De toenemende beheeropgave en de beweging naar ontwikkelend beheer heeft ook tot gevolg dat er bij Stadsingenieurs meer capaciteit én een andere werkwijze nodig is om de beheeropgave tot uitvoering te brengen. Daarom is gestart met een doorontwikkeling van Stadsingenieurs en een investering in de personele capaciteit. Tegelijkertijd is het zo dat het technisch personeel niet alleen nodig is voor de beheeropgave. Ook andere ruimtelijke programma's en opgaven in Utrecht, zoals de warmtetransitie en het programma Wervengebied, leveren steeds grotere en complexere projecten op die een beroep doen op de technische capaciteit van de organisatie. Het blijkt een uitdaging om al deze opgaven met de beschikbare capaciteit te realiseren.
- Op basis van de ervaringen met het werven van personeel in 2021, concluderen we dat het een forse uitdaging is om de capaciteit van de beheerorganisatie op korte termijn op het niveau te brengen waarmee we alle ambities uit de Nota Beheer Openbare Ruimte kunnen realiseren. We hebben te maken met een krappe arbeidsmarkt, waarbij blijkt dat de arbeidsvoorwaarden van de gemeente Utrecht beperkt concurrerend zijn om voldoende mensen te kunnen werven en te kunnen behouden. Dit betekent dat we ook nog steeds afhankelijk waren van inhuur van capaciteit en verwachten dat deze afhankelijkheid in de komende jaren toeneemt.

Vervolgstappen

In 2022 gaan we verder met het investeren in en het doorontwikkelen van de afdeling Beheer Openbare Ruimte, zowel op strategisch als op uitvoerend vlak. Op basis van het formatieplan verwachten we dat de beheerorganisatie doorgroeit tot een omvang van circa 175-185 fte. We hopen deze groei eind 2024 gerealiseerd te hebben, maar werken hieraan met het besef van de krapte op de arbeidsmarkt. Ook bij Stadsingenieurs gaan we in 2022 verder met de doorontwikkeling en verwachten we een groei van de organisatie om zowel de toenemende beheeropgave als de ontwikkelopgaven te kunnen realiseren. Gezien de krappe arbeidsmarkt zetten we extra capaciteit in op de werving en selectie. We starten een gerichte campagne voor het werven van nieuwe medewerkers en besteden extra aandacht aan het landen en voor de lange termijn aan Utrecht binden van deze medewerkers.

2.2 Instrumentarium op orde

Resultaten 2021

In 2021 zijn een aantal belangrijke stappen gezet op het vlak van instrumentarium voor ontwikkelend beheer:

- We zijn gestart met het interne verbeterprogramma 'Programma Ontwikkelend Beheer', dat als doel heeft om te zorgen voor instrumenten, afspraken, methoden en informatie om ambities uit de Nota BOR waar te kunnen maken en om een goede gesprekspartner te worden in het beheer en de ontwikkeling van de openbare ruimte. Het programma ontwikkelt in feite de "gereedschapskist" waarmee we het ontwikkelend beheer steeds beter vorm

kunnen geven. Het programma is gebaseerd op het eerdergenoemde iAMPro model voor assetmanagement, en bestaat uit ruim 20 werkpakketten die in de komende vijf jaar worden uitgewerkt. In 2021 hebben we het programma opgesteld en zijn we gestart met de uitvoering van een vijftal werkpakketten, die bijvoorbeeld gericht zijn op het vertalen van het brede gemeentelijke beleid naar ontwikkelend beheer, op de ontwikkeling van beheerplannen, het beschrijven van werkprocessen en het actualiseren van rekenmethoden voor het berekenen van beheerkosten.

- Eind 2021 heeft de raad het eerste Meerjaren Investeringsprogramma (MJIP) voor het beheer van de openbare ruimte ontvangen. In plaats van kort cyclisch jaarlijks programmeren zijn in dit programma de werkzaamheden voor groot onderhoud en vervanging voor de komende vijf jaar geprogrammeerd en worden werkzaamheden op gebied van water en riolering, infrastructuur en groen in samenhang bekeken en waar mogelijk werk met werk gemaakt. Een belangrijke ontwikkeling hierbij is de afstemming die heeft plaatsgevonden met het Meerjaren Perspectief Ruimte (MPR) om de programmeringen op elkaar aan te laten sluiten en integrale projecten te formuleren.
- Eind 2021/begin 2022 zijn een aantal belangrijke beleidsdocumenten door de raad vastgesteld die randvoorwaardelijk zijn voor ontwikkelend beheer. In de Visie en het programma Water en Riolering en de Visie Klimaatadaptatie zijn de ambities en het beleid vastgesteld op het vlak van water, riolering, klimaatadaptatie en vergroening, die via ontwikkelend beheer waargemaakt moeten worden. Met de herziening van de Verordening ondergrond: kabels, leidingen en boomwortels en het bijbehorende handboek hebben we een belangrijk eerste stap gezet met het voeren van meer regie op de ordening en toezicht op werkzaamheden in de toplaag van de ondergrond.

Voorbeeld werkpakket Programma Ontwikkelend Beheer: Beheerplannen
In een beheerplan wordt de vertaling gemaakt van wettelijke eisen en beleid naar een beheerstrategie en het bevat een doorrekening van de benodigde financiën voor de komende jaren. Op basis van de beheerstrategie wordt bepaald welke objecten toe zijn aan groot onderhoud of vervanging en of ze dus moeten worden opgenomen in het MJIP. Samen met het MJIP vormen ze de - op grond van de BBV verplichte – vakinhoudelijke en financiële onderbouwing voor het instellen van de onderhoudsvoorziening conform de financiële strategie van de Nota BOR.

We hebben eind 2021/begin 2022 voor alle disciplines (groen, wegen, riolering etc) beheerplannen opgesteld op basis van de huidige inzichten. De beheerplannen bevatten een ontwikkelagenda voor de komende periode, zodat we met vernieuwde inzichten in 2024 een actualisatie kunnen maken. Waar we voor het opstellen van de beheerplannen nu nog externe kennis inhuren, is het de bedoeling om de volgende generatie beheerplannen zelf op te stellen. Zo werken we stap voor stap aan een sterkere organisatie en professioneel beheer.

<u>Vervolgstappen</u>

- We bieden uw raad bij deze brief een actualisatie aan van het MJIP voor de periode 2023-2027. Conform de bespreking van het MJIP 2022-2026 in de commissie MGOR op 24 februari 2022, hebben we in deze actualisatie scherper aangegeven hoe we tot het programma zijn gekomen en op welke wijze we het instrument in de komende jaren willen doorontwikkelen. Ook hebben we een paragraaf opgenomen waarin we toelichten welke middelen we inzetten om het MJIP uit te voeren.
  Daarbij hebben we de vraag betrokken of (delen van) het MJIP kunnen worden vastgesteld bij de voorjaarsnota/ 1e Berap. We zijn tot de conclusie gekomen dat dat op dit moment niet logisch is, omdat het nog onduidelijk is wat de betekenis is van het vaststellen van (delen van) het MJIP in relatie tot het vaststellen van het Programma Water en Riolering 2023-2027 en het MPR. Wel geven we in dit MJIP meer inzicht in de financiën en beschrijven we de verhouding tussen de drie ruimtelijke programma's. Het streven is om de verschillende

ruimtelijke programmeringen zoals opgenomen in het MPR, het Programma Water en Riolering en het MJIP steeds beter op elkaar aan te laten sluiten en daarbij toe te werken naar samenhangende besluitvorming.
- In 2022 gaan we door met de uitvoering van verschillende werkpakketten uit het 'Programma Ontwikkelend Beheer' en het verbeteren van de informatievoorziening. Een van de voornaamste activiteiten die we in dat kader uitvoeren is de aanbesteding van een nieuw Asset Informatie Systeem (AIS). Op het vlak van beleidsontwikkeling zetten we in 2022 belangrijke stappen met de ontwikkeling van een Visie op de Ondergrond.

Asset Informatie Systeem en centrale registratie objecten
In 2021 is, in samenwerking met de gemeente Almelo, gestart met de voorbereiding van de Europese aanbesteding voor een nieuw Asset Informatie Systeem (AIS). Het AIS heeft als doel om informatie over de objecten in de openbare ruimte in één systeem vast te leggen, zodat de hele organisatie gebruik maakt van dezelfde gegevens en om ervoor te zorgen dat informatie niet verloren gaat.
In het verlengde hiervan werken we samen met het ministerie van Binnenlandse Zaken, de VNG, brancheorganisaties en meer dan 30 gemeenten aan een centrale registratie waarin alle informatie over boven- en ondergrondse objecten wordt opgeslagen. Door de veelheid aan informatie zal het systeem de basis kunnen vormen voor vraagstukken rond de energietransitie, de omgevingswet en voor 3D-modellen. Voor dit vernieuwende initiatief treedt Utrecht op als voorzitter van de stuurgroep.

2.3 Vormgeven integrale werkwijze

Resultaten 2021
In 2021 zijn een aantal belangrijke stappen gezet om invulling te geven aan een integrale werkwijze:
- De samenwerking tussen de beheerorganisatie en Ontwikkelorganisatie Ruimte is geïntensiveerd. De afstemming van het groot- en vervangingsonderhoud en de programmering van Ruimte is verbeterd waardoor werkzaamheden beter op elkaar aansluiten en integrale projecten zijn gedefinieerd. Het ontwikkelen van een werkwijze voor de inrichting en uitvoering van integrale projecten kost echter wel tijd. In 2021 is door de beheerorganisatie en de ontwikkelorganisatie een gezamenlijk beeld ontwikkeld hoe te starten met (grote) integrale herinrichtingsprojecten in de openbare ruimte. In de ambtelijke Stuurgroep Openbare Ruimte, bestaande uit IRM-ers (Integraal Resultaatverantwoordelijke Managers) van zowel de beheerorganisatie als de ontwikkelorganisatie, worden onderwerpen binnen de openbare ruimte behandeld die de afzonderlijke opgaven en/of organisatieonderdelen overstijgen. De adviseurs van water en riolering draaien vanaf 2021 mee in de gebiedsteams van Ruimte waar de complexe gebiedsontwikkelingen en herinrichtingen worden besproken.
- Ook veel anderen gemeenten zijn op zoek naar een goede invulling van ontwikkelend beheer. Utrecht heeft zich aangesloten bij de Kopgroep Beheer, die verder bestaat uit de gemeenten Almere, Rotterdam, Groningen, Zoetermeer, Zwolle, Leiden, Breda en Haarlem. Met deze gemeenten zijn we op reguliere basis in gesprek over toekomstgericht programmeren en het vormgeven van een integrale werkwijze.

Vervolgstappen
In 2022 zetten we vervolgstappen met het vormgeven van een integrale programmering en werkwijze bij de uitvoering van projecten. Het gaat bijvoorbeeld om het onderzoeken hoe we in de programmering tot afstemming kunnen komen met externe partners zoals woningbouwcorporaties die (een deel van) hun woningbezit willen verduurzamen en willen renoveren.
Om de gemeente-brede maatschappelijke opgaven aan de vervangingsopgave van de openbare ruimte te koppelen, is het noodzakelijk om zowel bestuurlijk als ambtelijk het proces van het MJIP, het Programma Water en Riolering en het MPR te synchroniseren. Onze ambitie is om op termijn toe te werken naar een integrale stedelijke programmering en stappen te zetten in een eenduidige werkwijze bij integrale projecten in de openbare ruimte. We verkennen aan het begin van de collegeperiode

2022-2026 hoe de integratie van programmeringen inclusief besluitvorming door de raad vorm kan krijgen, zodat we op basis daarvan de benodigde stappen kunnen zetten richting één integrale stedelijke programmering.

Het toewerken naar een integrale stedelijke programmering en werkwijze geeft invulling aan onze ambitie om ontwikkelbewust te beheren. Daarnaast willen we ook verbeterstappen zetten in beheerbewust ontwikkelen, waarbij de beheerorganisatie sterker wordt betrokken in de beginfase van een gebiedsontwikkeling of herinrichting. Zo borgen we dat in een vroeg stadium aspecten ten aanzien van beheer, gebruik en uitvoerbaarheid in de plannen worden meegenomen. Dit past bij de ambities uit de Omgevingswet, waarbij een integrale gebiedsbenadering het uitgangspunt is.

3. Transitie van de openbare ruimte

De ambities uit de Nota Beheer Openbare Ruimte zorgen voor een transitie in de openbare ruimte. Die transitie lichten we toe aan de hand van:

1. *De wijze waarop ontwikkelend beheer zichtbaar wordt buiten op straat*
   Ontwikkelend beheer betekent dat we met het beheer van de openbare ruimte zoveel mogelijk aansluiten bij de stedelijke opgaven van Utrecht en de veranderende behoeften in de maatschappij. Bij groot onderhouds- en vervangingsprojecten zetten we - waar mogelijk - in op een aanpak waarbij we opgaven op het gebied van klimaatadaptatie, vergroening, mobiliteit, woningbouw, de energietransitie en digitalisering meenemen. Ook in het dagelijks beheer en onderhoud liggen kansen om bij te dragen aan opgaven in de stad, bijvoorbeeld door maatregelen gericht op het verhogen van de biodiversiteit.

2. *De wijze waarop we de kwaliteit van de openbare ruimte verbeteren door achterstallig onderhoud weg te werken*
   De openbare ruimte is de huiskamer van de inwoners van Utrecht en het visitekaartje voor de bezoekers van de stad. De gemeente zorgt ervoor dat de openbare ruimte zo wordt beheerd, dat deze veilig, functioneel en prettig in gebruik is. In de Nota Beheer Openbare Ruimte is de gewenste kwaliteit voor het beheer vastgelegd, waarmee invulling wordt gegeven aan de ambities uit de Kadernota Kwaliteit Openbare Ruimte (zie figuur 1). We volgen daarbij de systematiek van het CROW, waarin wet- en regelgeving is geborgd. Onderhoud wordt aangemerkt als achterstallig onderhoud wanneer onderhoud niet op tijd is uitgevoerd, waardoor een onderhoudsrichtlijn is overschreden en niet (meer) wordt voldaan aan het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau. In de Nota Beheer Openbare Ruimte is de omvang van het achterstallig onderhoud vastgesteld op €50 miljoen. Daarbij is het doel geformuleerd om het achterstallig onderhoud binnen een redelijke termijn van maximaal 10 jaar weg te werken.

	CROW-niveau	Uitzonderingen
Grijs	B	Geen
Groen	B	Bedrijventerreinen op CROW-niveau C.
Schoon	B	Winkel- en wandelgebied binnenstad, stationsgebied, winkelcentra, centrum Leidsche Rijn en alle parken worden onderhouden op CROW-niveau A.

Figuur 1: kwaliteitsniveaus beheer openbare ruimte zoals opgenomen in Nota Beheer Openbare Ruimte

3.1 Ontwikkelend beheer van de openbare ruimte

Resultaten 2021

Eerder is geschetst dat het tijd kost om de werkwijze van het ontwikkelend beheer volledig te integreren binnen de beheerorganisatie. We proberen bij lopende projecten ontwikkelend beheer mee

te nemen en zetten er bij nieuwe projecten vanaf het begin op in. Voorbeelden hiervan zijn projecten als Amazonekwartier, Rubenskwartier en Welgelegen. De transitie betekent dat het tijd kost voordat de resultaten van het ontwikkelend beheer in volle wasdom buiten op straat zichtbaar worden. Een integraal project kent een voorbereidingstijd van enkele jaren vanwege de complexiteit en de benodigde afstemming en participatie. Ook neemt de uitvoering vaak meerdere jaren in beslag. Tegelijkertijd zijn er al een aantal concrete resultaten uit 2021 te noemen die laten zien waar we naartoe groeien.

Groot onderhoud en vervanging

- Er was minder overlast omdat projecten gezamenlijk worden opgepakt en beter afgestemd op elkaar worden uitgevoerd. Dit gebeurt enerzijds door opgaven gezamenlijk uit te voeren, zodat de straat maar één keer open moet. Zo is bij de Sorbonnelaan riool- en wegvervanging gecombineerd uitgevoerd. Anderzijds stemmen we planningen beter af, zodat bewoners een verhoogde kwaliteit van de openbare ruimte ervaren. Bijvoorbeeld door onderhoud aan wegen te laten plaatsvinden na bouwwerkzaamheden (met bouwverkeer).
- We hebben stappen gezet om vaker te komen tot een complete herinrichting van de openbare ruimte (integrale projecten), waaronder vergroening, afkoppelen hemelwater en maatregelen voor verkeersveiligheid (inrichting 30km/u). Een voorbeeld hiervan is de Kanaalstraat, waar werkzaamheden in voorbereiding zijn. We gaan hier de openbare ruimte opnieuw inrichten met meer ruimte voor ontmoeting, een verkeersveilige 30 km/uur-inrichting en meer groen. De onderhoudsopgave bestaat uit het opknappen van de verharding, het vervangen van de riolering en het afkoppelen van de hemelwaterafvoer.
- Daar waar we niet compleet herinrichten (werk-met-werk projecten) hebben we erop ingezet om toch binnen het huidige profiel vaker aandacht te hebben voor verkeersremmende maatregelen, verbreden van stoepen in het kader van toegankelijkheid, extra groenvakken, of waterpasserende verharding. Zo hebben we in Rijnsweerd in een aantal straten de trottoirs herstraat en tegelijkertijd groeiplaatsverbetering voor de bomen toegepast en groenvakken verbreed.
- Bij objectgerichte projecten houden we ook vaker rekening met maatschappelijke wensen of opgaven. Zo wordt gekeken hoe met de vervangingsopgave van speeltoestellen invulling kan worden gegeven aan het voorgenomen nieuwe beleid ten aanzien van sporten, spelen en bewegen. Een voorbeeld is de nieuwe inrichting van de speellocatie op de van der Marckstraat waarbij ook vergroening plaatsvindt. Een ander voorbeeld is dat we op een aantal plekken de verkeersregelinstallaties hebben aangesloten op het glasvezelnetwerk van de gemeente Utrecht, waardoor we deze zo kunnen instellen dat hulpdiensten sneller doorgelaten worden bij calamiteiten

Dagelijks beheer en onderhoud

Ook met het dagelijks beheer en onderhoud geven we invulling aan ontwikkelend beheer, zoals het stimuleren van de biodiversiteit en op vermindering van CO2- uitstoot van het materieel:

- Ons maaibeleid is gericht op het verhogen van biodiversiteit. Sinds 2020 hebben de Vlinderstichting en De Bijenstichting een keurmerk (kleurkeur) voor insect vriendelijk beheer. De gemeente Utrecht is vanaf 2020 op kleine schaal volgens dit keurmerk aan het werk. Inwoners kunnen jaarlijks in de periode april-juli op de website aangeven als zij voor een grasveld of berm een ander maaibeheer willen. In september worden de ingediende voorstellen tot aanpassing van het maaibeleid beoordeeld.
- In 2021 zijn ook weer stappen gemaakt met de natuurlijke bestrijding van de eikenprocessierups, door het versterken van de biodiversiteit en het aantrekken van natuurlijke vijanden. Op drie locaties met een hoge plaagdruk is het hooilandbeheer aangepast om kruiden die natuurlijke vijanden van de rups aantrekken, te stimuleren. Op één van deze locaties is ook struweel met inheemse soorten toegevoegd, wat op termijn vogels

aantrekt die de rupsen eten. Daarnaast is in 2021 het gebruik van preventieve bestrijdingsmiddelen verminderd en zijn we gestopt met het middel XenTari.
- In 2021 is gestart met het testen van elektrische bladblazers door onze eigen medewerkers, met als gevolg dat benzinebladblazers sinds februari 2022 zijn uit gefaseerd. Daarnaast voeren we dit bladseizoen een proef uit waarbij we op een aantal locaties blad laten liggen met als doel om de leefomgeving van insecten en het bodemleven te stimuleren.

Vervolgstappen
- We bouwen met de groot onderhouds- en vervangingsprojecten voort op de resultaten van 2021, waarbij we waar mogelijk inzetten op een integrale aanpak van de openbare ruimte. Voor een overzicht van de projecten voor de komende vijf jaar verwijzen we naar het Meerjaren Investeringprogramma 2023-2027.
- Ook in het dagelijks beheer en onderhoud bouwen we voort op de resultaten en ervaringen uit 2021 en zetten we verdere stappen in het natuurlijk beheer van de stad. Zo voeren we in 2022 en 2023 de Pilot wilde bloemen en planten uit, waarbij we in een vijftal buurten langs gevels en in boomspiegels de spontane vegetatie laten staan. Dit met als doel het vergroenen van de openbare ruimte, het verhogen van de ecologische waarde in de stad door extra voedsel- en leefgebieden voor insecten en het verhogen van de biodiversiteit.

a. Kwaliteit van de openbare ruimte

Resultaten 2021
In onze programmering gaven we prioriteit aan projecten waarbij - op basis van actuele inspecties - achterstallig onderhoud aan wegen, civiele constructies en groen was geconstateerd. Door goed te prioriteren is circa €7 miljoen van het vastgestelde achterstallig onderhoud weggewerkt.
Tegelijkertijd voerden we ook veel beheer en onderhoud uit waarbij geen sprake was van achterstallig onderhoud, omdat er nog geen onderhoudsrichtlijnen waren overschreden. We hebben dit deel van de begrote beheeropgave niet volledig kunnen realiseren. Dit heeft te maken met de overgangsperiode waarin we onze nieuwe werkwijze vormgeven en met beperkingen in de beschikbare capaciteit. Ook hebben onzekerheden rondom de coronapandemie, de soms beperkte capaciteit in de markt en de beperkte beschikbaarheid van materialen een rol gespeeld.
Op basis van inspecties in 2021 constateren we dat deze vertraagde uitvoering niet heeft geleid tot een noemenswaardige toename van het achterstallig onderhoud.

Objectsoort	**Weggewerkt achterstallig onderhoud 2021**
Verharding	€ 5.400.000
Civiele constructies	€ 800.000
Groen	€ 850.000
Totaal	€ 7.050.000

Wegwerken achterstallig onderhoud: Prins Clausbrug
In 2021 is groot onderhoud uitgevoerd aan de Prins Clausbrug, een deel van de werkzaamheden loopt door in 2022. Vóór de Nota Beheer Openbare Ruimte was dit project vanwege achterstallig onderhoud wel geprogrammeerd, maar vanwege de omvang waren er geen financiële middelen beschikbaar om dit uit te voeren. Dit zou op termijn leiden tot toename van kosten. Door de financiële strategie uit de Nota Beheer Openbare Ruimte kon dit project nu wel direct worden geprogrammeerd om achterstalligheid, en daarmee de onderhoudskosten, niet verder op te laten lopen.

Vervolgstappen
- De komende jaren gaan we verder met het wegwerken van achterstallig onderhoud. In het MJIP maken we jaarlijks inzichtelijk bij welke projecten achterstallig onderhoud wordt

weggewerkt. We blijven de ontwikkeling van het achterstallig onderhoud de komende jaren scherp monitoren.

- We hebben de afgelopen periode ook gezien dat de systematiek van de CROW niet altijd meer aansluit bij wat de maatschappij van ons vraagt. Voor de openbare ruimte is ‘schoon, heel en veilig’ niet meer voldoende. Het gaat onder andere ook om het gebruik van en de waardering voor de openbare ruimte en om het de waarde die met beheer en onderhoud toegevoegd kan worden. Zo mag binnen de huidige kwaliteitsnorm (niveau B) maar zeer beperkt spontane vegetatie op verharding of in boomspiegels aanwezig zijn, terwijl we zowel uit de raad als van bewoners steeds meer verzoeken krijgen om de spontane vegetatie te laten staan. In de eerdergenoemde Pilot wilde bloemen en planten meten we daarom zowel het effect op de biodiversiteit als het effect op de beleving van de openbare ruimte door inwoners en volgen en participeren we in landelijke onderzoeken naar sturen op waarde en op beleving.

4. Tot slot

In deze brief schreven we waar we staan na de uitvoering van het eerste jaar Nota Beheer Openbare Ruimte. Wij zijn trots op wat we in het eerste jaar met de Nota Beheer Openbare Ruimte hebben bereikt. We hebben fors geïnvesteerd in de organisatie, zijn gestart met een verbeterprogramma om het instrumentarium voor ontwikkelend beheer op orde te brengen, hebben een eerste versie van het uitvoeringsinstrument MJIP opgeleverd en we hebben stappen gezet met het opzetten van een integrale werkwijze. Ook hebben we voor circa €7 miljoen aan achterstallig onderhoud weggewerkt. Tegelijkertijd hebben we ook geschetst dat het uitvoeren van de ambities iets is van de lange adem. Zowel waar het gaat om de transitie van de beheerorganisatie, als het realiseren van ontwikkelend beheer buiten op straat. We blijven u jaarlijks bij de Voorjaarsnota informeren over de uitvoering van de Nota Beheer Openbare Ruimte.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,